

Drets culturals en acció: l'experiència de Paideia

Publicat per [Interacció](#) [1] el 12/09/2025 - 15:42 | Última modificació: 30/03/2026 - 07:31

Amb aquest quart article, publicat des d'Interacció, donem continuïtat a la sèrie que Roser Mendoza ha dedicat a la futura Declaració de Barcelona. Els tres primers textos en van abordar el valor simbòlic, els reptes de concreció i governança i les preguntes obertes sobre la seva capacitat transformadora. Ara volem ampliar la mirada i posar en diàleg aquella reflexió amb una experiència internacional que pot resultar reveladora: Paideia, un procés col·lectiu desplegat a França que ha treballat els drets culturals sobre el terreny i que ens convida a repensar les nostres pròpies pràctiques.

El document «Typologies» sintetitza l'experiència Paideia i proposa deu tipologies d'acció per fer créixer els drets culturals en l'acció pública.

La futura Declaració de Barcelona es presenta com un pas endavant en el reconeixement dels drets culturals. Però el risc és evident: acumular capital simbòlic sense arribar a transformar pràctiques. Tal com ja s'ha analitzat en tres articles previs a Interacció (Mendoza, 2025a, 2025b, 2025c), les declaracions tendeixen a consolidar consensos però no a canviar dinàmiques reals. Aquesta distància entre discurs global i polítiques locals genera un buit per als equips municipals, que es veuen cridats a aplicar compromisos sense instruments clars per fer-los efectius. És aquí on l'experiència francesa de Paideia resulta reveladora, perquè ha explorat, sobre el terreny, com els drets culturals poden deixar de ser retòrica i esdevenir criteri d'acció.

Paideia va començar el 2012 com una iniciativa del [Réseau Culture 21](#) [2] i l'[Observatoire de Fribourg](#) [3], i s'ha desplegat en més de deu territoris francesos amb més de 400 jornades i 450 casos analitzats. Paideia parteix de la premissa que tota política pública genera efectes culturals i que cal interrogar-los col·lectivament. Aquesta idea s'insereix en un debat obert i gens pacífic sobre el paper de la cultura en l'acció municipal: per a alguns, és una dimensió transversal que travessa habitatge, educació, salut o urbanisme; per a d'altres, la definició de cultura com a ["tot un sistema de vida"](#) [4] és massa àmplia i abstracta per orientar polítiques concretes, amb el risc de relegar-la a l'ornament o a la justificació instrumental (O'Connor, 2025). El valor de Paideia és que no parteix d'un consens teòric, sinó que ofereix un mètode per treballar aquestes tensions en contextos reals i obliga els actors a revisar la seva pràctica a partir dels drets culturals.

Els exemples francesos mostren com aquest enfocament pot alterar les prioritats públiques. Al departament del Nord, l'atenció es va centrar en l'acollida en biblioteques i teatres, vinculant-la a la protecció de la infància. A Saint-Denis o al Territoire de Belfort, la lectura pública es va connectar amb serveis socials i infraestructures. I a Dunkerque, [sis carnets thématiques](#) [5] van posar en relleu com la dimensió cultural pot travessar polítiques d'habitatge, alimentació o acollida de persones exiliades.

El valor de Paideia és que no s'ha limitat a proclames. Ha generat tipologies d'acció que, tal com assenyala el document *Typologies* permeten proposar 10 tipologies d'acció per fer créixer els drets culturals en l'acció pública. Una d'elles, la de l'acollida, ho expressa amb claredat: la funció d'acollida té com a repte principal reconèixer cada persona i acollir-ne la singularitat. El dret a ser respectat pel que hom és condiona la possibilitat de cadascú d'actuar, participar i contribuir al que el concerneix. Aquest tipus de plantejaments trenquen amb la comoditat dels indicadors habituals i obren preguntes sobre fins a quin punt les polítiques municipals realment reconeixen la diversitat de les persones a qui s'adrecen.

Amb declaració o sense, Paideia és una experiència que interpel·la directament els professionals municipals. Mostra que els drets culturals no són només retòrica, sinó metodologies capaces de transformar pràctiques i institucions. No és una crida normativa, sinó una invitació crítica a conèixer un referent que ha posat a prova els drets culturals en l'acció pública.

Aquesta connexió no és només teòrica: el 30 de setembre de 2025, en el marc de l'[Àgora Cívica](#) [6], Laia Gargallo (cap del CERC de la Diputació de Barcelona) compartirà taula amb Laurence Cuny i Christelle Blouët, de l'equip de Paideia, en un taller obert dedicat a explorar [noves eines de balanç i avaluació pública i comunitària dels drets culturals](#) [7]. Inspirat directament en l'experiència del Réseau Culture 21, l'espai es planteja com una comunitat d'aprenentatge que vol imaginar instruments pràctics per mesurar i dissenyar polítiques públiques i comunitàries amb mirada de drets culturals.

Per aprofundir-hi, recomanem visitar la web de Réseau Culture 21, on es publiquen documents, formacions i actualitzacions del projecte Paideia: reseauculture21.fr [2]

Referències

Aubry, A. i Blouët, C. (2022a). Paideia, 10 ans de laboratoire pour une nouvelle culture de l'action publique Traduire les droits culturels : un défi pour les collectivités. Dans L. Anselme, P. Coler, É. Fourreau et M. Richard *Droits culturels : Les comprendre, les mettre en œuvre* (p. 140-151). Éditions de l'Attribut. <https://doi.org/10.3917/attri.colle.2022.01.0142> [8]. També a: [S 04059](#) [9]

Aubry, A. i Blouët, C. (2022b). *Typologies - Les droits culturels en action*. Réseau Culture 21 i Observatoire de la diversité et des droits culturels. https://reseauculture21.fr/wp-content/uploads/2022/08/TYPOLOGIES_12.pdf [10]

Mendoza, R. (2025a, setembre 1). [Els drets culturals no viuen sols en els textos | Interacció \(diba.cat\)](#) [11]

Mendoza, R. (2025b, setembre 3). [Quan els codis xoquen amb els calendaris | Interacció \(diba.cat\)](#) [12]

Mendoza, R. (2025c, setembre 5). [Del codi al carrer. Que la Declaració sigui un camí, no només una idea | Interacció \(diba.cat\)](#) [13]

O'Connor, J. (2025). Rethinking the foundations: Global cultural policy at the crossroads. *European Journal of Cultural Studies*. <https://doi.org/10.1177/13675494251337934> [14]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: drets culturals

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: avaluació de polítiques culturals

Etiquetes: desenvolupament territorial

Etiquetes: pensament cultural

- [15]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/news/2025/09/paideia>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://reseauculture21.fr/>

[3] <https://droitsculturels.org/observatoire/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/news/2025/09/justinconnor-agoracivica>

[5] <https://reseauculture21.fr/blog/2023/01/26/6-carnets-thematiques-pour-developper-les-droits-culturels-dans-les-politiques-publiques/>

[6] <http://agoracivica.cat>

[7] <https://agoracivica.cat/activitat/noves-eines-de-balanc-i-avaluacio-publica-i-comunitaria-dels-drets-culturals/>

[8] <https://doi.org/10.3917/attri.colle.2022.01.0142>

[9] <https://cerc.koha.es/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=47175>

[10] https://reseauculture21.fr/wp-content/uploads/2022/08/TYPOLOGIES_12.pdf

[11] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2025/09/culturopolis-codifont-1>

[12] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2025/09/culturopolis-codifont-2>

[13] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2025/09/culturopolis-codifont-3>

[14] <https://doi.org/10.1177/13675494251337934>

[15] <https://interaccio.diba.cat/node/10169>